

AF 147 - TILSTANDSREGISTRERING AV MURMALERIENE I SLIDRE KIRKE

Vestre Slidre, Innlandet

Susanne Kaun og Thomas Ragazzon Smestad

Norsk institutt for kulturminneforskning (NIKU)
 Storgata 2, Postboks 736 Sentrum, 0105 Oslo
 Telefon: 23 35 50 00
www.niku.no

Tittel Af 147 - Tilstandsregistrering av muralmaleriene i Slidre Kirke Vestre Slidre, Innlandet	Rapporttype/nummer NIKU Rapport 176	Publiseringsdato 24.01.2023
	Prosjektnummer 1022278-02	Sider 21
	Avdeling Konservering	Tilgjengelighet Åpen
Forfatter(e) Susanne Kaun og Thomas Ragazzon Smestad	ISSN 2703-7797 ISBN 978-82-8101-323-0	Oppdragstidspunkt / periode utført 23.8.2022
Forsidebilde Slidre kirke, koret mot øst med senmiddelalderiske muralmalerier. Foto: Susanne Kaun		

Prosjektleder Susanne Kaun
Prosjektmedarbeider(e) Thomas Ragazzon Smestad
Kvalitetssikrer Kjersti Marie Ellewssen

Oppdragsgiver / finansiert av Klima- og miljødepartementet (KLD)
--

Sammendrag Gjennom nasjonal finansiering har Klima- og miljødepartementet (KLD) gitt NIKU i oppdrag i 2022 å utvikle en effektiv metode for å registrere tilstanden til veggmalier i middelalderiske steinkirker. I den forbindelse ble tilstanden til veggmaleriene i Slidre kirke registrert. Formålet med tilstandsregistreringen var å vurdere og registrere tilstanden til veggmaleriene i kirken. Sammen med tilstandsregistrering av veggmalier i andre kirker vil dette fungere som grunnlag for forvaltningen for å sikre og bevare veggmaleriene i middelaldersteinkirkene i Norge, samt være et hjelpemiddel for råd og prioritering. Slidre kirke har bevart veggmalier fra syv perioder. En av disse er registrert med tilstandsgrad 3, en med tilstandsgrad 2, og to veggmalier var ikke tilgjengelig for tilstandsregistrering.
Abstract Through national funding, the Ministry of Climate and Environment (KLD) has commissioned NIKU in 2022 to develop an effective method for recording the condition of murals in medieval stone churches. In this connection, the condition of the murals in Slidre Church was registered. The purpose of the condition registration was to assess and record the condition of the murals in the church. Together with the condition registration of mural paintings in other churches, this will act as a basis for the administration for securing and conserving the mural paintings in the medieval stone churches in Norway, and an aid for advice and prioritization. Slidre Church has preserved mural paintings from seven periods. One of these is registered with condition class 3, one with condition class 2, and two murals were not available for condition registration.

Emneord kalkmaleri, bevaring, kulturminne, steinkirke, middelalder, konservering, tilstandsregistrering
Keywords preservation, cultural heritage, stone church, medieval times, conservation, condition survey

Avdelingsleder
 Kjersti Marie Ellewssen

Forord

Muralmalerier er en viktig kunst- og kulturhistorisk del av murkirkene. Som bygningsintegreerte verk kan disse ikke skilles fra arkitekturen, hverken behandlingmessig eller hvordan de oppleves.

Klima- og miljødepartementet (KLD) og Riksantikvaren ønsker å få en oversikt av tilstanden til muralmaleriene i norske middelalderkirker i stein i løpet av de kommende årene.

Tilstandsregistreringen skal tjene som grunnlag for å iverksette bevarende tiltak med målet å sikre muralmaleriene for fremtiden. Gjennom prosjektet skal nødvendige strakstiltak avklares, og anbefalinger for bevarende tiltak defineres. Prosjektet gjøres i tett samarbeid med Riksantikvaren, og skal være et hjelpemiddel for forvaltningen til å prioritere og gi råd. Metoden som skal benyttes skal være enkel og effektiv for å dekke flest mulig kirker.

I 2022 ble det utført et forprosjekt der metoden og leveransen defineres for den videre registreringen. Nivå, metode og rapportering for tilstandsregistreringene er basert på NIKUs lange erfaring med å undersøke kalkmalerier, og er diskutert med Riksantikvaren og prosjektgruppa som jobber med tilstandsregistrering av kirkekunst og inventar. Formålet har vært å finne en metode for undersøkelse og rapportering som er grundig nok til å gjøre prioriteringer for behandling, men effektiv nok til å gi mulighet for en gjennomgang av alle 50 middelalderkirker med kalkmalerier i løpet av få år. Under forprosjektet ble muralmalerier i tre kirker registrert for å teste og kvalitetssikre metoden.

Innholdsfortegnelse

1	Bakgrunn og formål	7
2	Muralmalerier i Slidre kirke	7
3	Sammendrag tilstandsregistrering	7
4	Metode	8
5	Definisjoner	9
6	Beskrivelse og tilstand av de enkelte muralmaleriene	10
6.1	Innvielseskors	10
6.2	Labyrint	12
6.3	Våpenskjold	14
6.4	Figurativ fremstilling av Marias himmelkroning	15
6.5	Inskripsjon	17
6.6	Rankedekor	18
6.7	Skyggemaleri	20
6.8	Andre forhold	21

1 Bakgrunn og formål

Klima- og miljødepartementet (KLD) har gjennom nasjonale midler i 2022 gitt NIKU i oppdrag å utarbeide en effektiv metode for tilstandsregistrering av muralmalerier i steinkirker fra middelalderen. I den forbindelse ble muralmaleriene i Slidre kirke tilstandsregistrert.

Formålet med tilstandsregistreringen var å vurdere og registrere tilstanden av muralmaleriene i kirken. Sammen med tilstandsregistrering av muralmalerier i andre kirker vil dette fungere som et grunnlag for forvaltningen for sikring og konservering av muralmaleriene i middelaldersteinkirkene i Norge, og et hjelpemiddel for rådgiving og prioritering.

Tilstandsregistreringen ble utført av konservatorene Susanne Kaun og Thomas Ragazzon Smestad 23. august 2022.

2 Muralmalerier i Slidre kirke

Slidre kirke, også kalt Slidredomen, er en steinkirke fra middelalderen som er datert til slutten av 1100-tallet/ 1200, og automatisk fredet etter kulturminneloven (Kulturminne-ID: 85499-1).

I kirken er det bevart muralmalerier fra syv perioder:

- I. Innvielseskors fra middelalderen (1100-tallet)
- II. Labyrint fra middelalderen
- III. Våpenskjold fra middelalderen
- IV. Figurativ fremstilling om Marias himmelkroning (1400-tallet)
- V. Inskripsjon fra 1500-tallet
- VI. Rankedekor fra 1700-tallet
- VII. Skyggemaleri fra 1900-tallet

3 Sammendrag tilstandsregistrering

Tilstanden til muralmaleriene beskrives overordnet med tilstandsgrad 0 til 3, hvorav tilstandsgrad 3 er dårligst.

Muralmalerier med tilstandsgrad 3

- Rankedekoren rundt korbuen er i svært dårlig forfatning og bør behandles på kort sikt (innen 2 år).

Muralmalerier med tilstandsgrad 2

- Innvielseskorsene har noe ustabil tilstand og bør behandles på middels lang sikt (innen 5 år).

Muralmalerier som var utilgjengelig (ukjent tilstand/ tilstandsgrad 9)

- Det mest verdifulle muralmaleriet i Slidre kirken er fremstillingen av Marias himmelkroning og apostelrekken fra senmiddelalderen på korets østvegg. Det er svært få så godt bevarte figurative motiver fra senmiddelalderen i Norge. Muralmaleriet er høyt oppe på veggen, og var ikke tilgjengelig under befaringen. Det har ikke blitt sett på fra nært hold siden 1980-tallet, og burde prioriteres høyt i form av en grundig tilstandsvurdering.
- Inskripsjonen fra 1500-tallet er høyt oppe på søndre korvegg, og var ikke tilgjengelig under befaringen. På lang sikt anbefales en tilstandsvurdering.

Andre forhold

De innvendige veggoverflatene er svært skitne og bør renses eller kalkes.

Generelle anbefalinger for tilstandsvurderinger og behandling

Tilstandsvurderinger og behandlinger på muralmalerier må utføres av en konservator med kompetanse på muralmalerier og erfaring med arbeid i middelalderske steinkirker.

Generelt anbefales det en helhetlig tilnærming for alle veggoverflater, dekkmalte og ensfargete. Tilstanden til de enkelte muralmaleriene kan variere, og det anbefales, i samråd med konservator, å vurdere hvilke tiltak som gjøres i hvilken rekkefølge.

I tilfeller hvor det må settes opp større stillaser og/eller hvor gjenstander/inventar må demonteres bør det gjøres en vurdering på om tiltak som normalt foregår over flere trinn (tilstandsregistrering, grundig tilstandsvurdering, forprosjekt og behandling) kan utføres fortløpende etter hverandre. Dette vil minske risiko for å påføre skader på kunst eller inventar, samtidig som kostnader reduseres. Tidsestimering for en grundig tilstandsvurdering og et forprosjekt må tilpasses i hvert enkelt tilfelle.

Dersom vegger i kirken skal renses/ny-kalkes bør dette samordnes med behandling av kalkmaleriene i kirken, slik at arbeidet kan utføres parallelt og tilpasses hverandre. Det anbefales at en konservator er med som rådgiver under behandling av veggflatene. I den forbindelse er det viktig at veggflaten og muralmaleriene får et godt estetisk samspill, slik at muralmaleriene oppleves som en integrert del av kirkeveggene, og er lesbare.

4 Metode

Tilstandsregistrering ble gjort visuelt og haptisk (gjennom berøring) i den grad muralmaleriene var tilgjengelig under befaringen. Undersøkelsen ble gjort fra bakken, og malerier som lå 2,5 m eller mer over gulvet ble kun vurdert fra avstand med kikkert.

Flere kirker har muralmalerier fra ulike perioder, og hver periode er som hovedregel blitt registrert hver for seg. Unntak var muralmalerier som ligger oppå hverandre.

Registreringen ble gjort gjennom et forhåndsdefinert skjema, der følgende data ble innsamlet:

- Objekttype*
- Beskrivelse* (motiver)
- Plassering
- Materialer*
- Datering*
- Størrelser (anslått areal)
- Anslått laveste/høyeste punkt over gulv
- Behandlingshistorikk
- Siste registrerte behandling (årstall og utførende konservator)
- Tilgjengelighet ved befaring
- Bevaringsgrad (hvor mye av det opprinnelige maleriet er bevart: meget fragmentert bevart, fragmentert bevart, middels godt bevart, godt bevart).
- Tilstandsgrad* (TG 0, 1, 2, 3 og 9)
- Tilstandsbeskrivelse* (fritekst)
- Konsekvensgrad* (KG 0, 1, 2, og 3)
- Skadeårsak og konsekvens* (fritekst)
- Andre forhold* (fritekst)
- Tiltakstype* (f.eks. tilstandsvurdering, forprosjekt, behandling mm.)
- Tiltaksbeskrivelse* (anbefalte tiltak, fritekst)
- Vurdert nettotid for anbefalt behandling (grovt anslag for ren behandling på stedet)
- Behov for stillas/plattform for anbefalt tiltak
- Notat praktisk gjennomføring
- Anbefaling andre tiltak

Dataene merket med * er, utover at de inngår i denne rapporten, også registrert i Riksantikvarens datasystem, Askeladden. Alle Foto som er gjengitt i rapporten, er overført til Riksantikvarens bildedatabase *Fotostation*.

Anbefalte tiltak kan være behandling, tilstandsvurdering eller et forprosjekt.

På omfattende verk vil det være nødvendig med en grundig tilstandsvurdering med arkivøk, kartlegging av skader og skadeomfang, undersøkelse av originale materialer, maleteknikk og tidligere restaureringer. I et videre trinn kan dette føre til et forprosjekt med undersøkelser av spesielle skadefenomener, og metodeutvikling. I tilfeller der skadeomfanget av et muralmaleri var enkelt å avklare under befaringen, ble behandling anbefalt direkte.

5 Definisjoner

Muralmaleri: I denne rapporten brukes uttrykket for maleri malt direkte på vegg, hvelv eller annen fast konstruksjon utført i mur.

Secco-teknikk: Veggmaleri malt på avbundet og tørt underlag. Pigmenter er påført ved bruk av et bindemiddel, som for eksempel kalk, animalsk lim, egg eller kasein.

Kalkmaleri: Uttrykket kalkmaleri beskriver i utgangspunktet en viss type maleteknikk der pigmenter påføres et nylig påført, tynt kalkvitte- eller kalkslemmingslag,¹ og ² eller der pigmenter bundet med kalk som bindemiddel, er påført et tørt underlag (*secco*-teknikk).

Dette er ikke nødvendigvis tilfelle ved de norske kalkmaleriene. Her kan man også finne andre bindemidler enn kalk. Likevel har man tradisjonelt omtalt eldre veggmalerier på mur i de middelaldersteinkirkene som *kalkmalerier*, uavhengig av hvilke maleteknikker som er brukt.³ Denne bruken av uttrykket er i så måte upresis, siden maleteknikk er relevant for tilstandsvurdering og behandling.

Tilstand: Fysisk status for et objekt på et gitt tidspunkt (jf. Norsk standard NS-EN 16096:2012). Tilstanden knyttes til den bevarte og restaurerte dekoren, dvs. inkludert suppleringer og retusjer.

Tilstandsgrad iht. Standard NS-EN 16096:2012, Bevaring av kulturminner – Tilstandsanalyse av fredete og verneverdige byggverk:

- TG 0 – Ingen symptomer
- TG 1 – Svake symptomer
- TG 2 – Vesentlige symptomer
- TG 3 – Kraftige eller alvorlige symptomer

I tillegg brukes TG 9 – Ukjent tilstand, i tilfeller der objektet ikke var tilgjengelig under befaringen.

Konsekvensgrad iht. Norsk standard NS-EN 16096:2012

- KG0 – På lang sikt
- KG1 – På middels lang sikt (innen 5 år)⁴

¹ Ved denne teknikken vil pigmentene bindes til underlaget gjennom karbonatisering (kjemisk prosess ved herding av kalk og kalkmørtler) på samme måte som ved freskoteknikk..

² Knoepfli, Albert, Oskar Emmenegger, Manfred Koller, André Meyer. Reclams Handbuch der künstlerischen Techniken. Bd. 2 Wandmalerei, Mosaik. Stuttgart, 1990, s. 23

³ Denne forståelsen av uttrykket finner man også i bl.a. Sverige (Trolle, Annette Lerche. Kalkmalerier i Østjylland. Højbjerg, Århus Amt, Erhvervsafdelingen 1999)

⁴ Tidsperspektivet er veiledende, og angitt av NIKU.

KG2 – På kort sikt (innen 2 år)

KG3 – Strakstiltak (umiddelbart og innen et år)

6 Beskrivelse og tilstand av de enkelte muralmaleriene

6.1 Innvielses kors

Beskrivelse

Beskrivelse dekor	Innvielses kors (7 stk.)
<p>Figur 1: Innvielses kors på skipets sørvegg. Retusjert. Foto: NIKU/Thomas R. Smestad</p>	
Plassering	Kor og skip
Materialer	Kalkslemming, pigmenter, secco-teknikk
Datering	Tidl. Middelalder
Størrelse, anslått areal i m ²	2 (for alle 7)
Anslått laveste/ høyeste punkt over gulv	2 m/ 2,5 m
Behandlingshistorikk	1938-39 Avdekket og restaurert (G. Gotaas) 1923 Avdekket (D. Erdmann)
Siste registrerte behandling	1939 ved Gotaas

Tilstandsregistrering

Tilgjengelig ved befaring	Ja
Bevaringsgrad	Meget fragmentert bevart, delvis retusjert
Tilstandsbeskrivelse	Utfall og løs puss
Tilstandsgrad	2
Konsekvensgrad	1
Skadeårsak og konsekvens	/
Andre forhold	/

Anbefalte tiltak

Tiltakstype	Behandling
Tiltaksbeskrivelse	Kitting, konsolidering løs puss. Retusjering. Bør undersøkes for originale spor.
Behov for stillas/plattform for anbefalt tiltak	Ja
Notat praktisk gjennomføring	/
Anbefaling andre tiltak	Estetisk integrering i veggflaten ved nykalking/rensing av veggene.

Fotodokumentasjon

Figur 1: Innvielseskors på korets nordvegg. Foto: NIKU/Thomas R. Smestad

Figur 2: Innvielseskors på skipets nordvegg. Foto: NIKU/Susanne Kaun

Figur 3: Innvielseskors på korets østvegg. Foto: NIKU/Susanne Kaun

Figur 4: Innvielseskors på korets østvegg. Foto: NIKU/Susanne Kaun

Figur 5: Detalj av skipets nordvegg. Foto: NIKU/Susanne Kaun

6.2 Labyrint

Beskrivelse

Beskrivelse dekor	Labyrint
<p>Figur 6: Labyrint ved søndre portal. Foto: NIKU/Susanne Kaun</p>	
Materialer	Kalkslemming, pigmenter, secco-teknikk
Datering	Middelalder

Plassering	I skipets sørportal
Størrelse, anslått areal i m ²	0,5
Anslått laveste/ høyeste punkt over gulv	0 m/ 1 m
Behandlingshistorikk	1938-39 Avdekket og restaurert (G. Gotaas) ? 1923 Funnet (D. Erdmann)
Siste registrerte behandling	1939 ved Gotaas

Tilstandsregistrering

Tilgjengelig ved befaring	Ja
Bevaringsgrad	Godt bevart, mangelfullt avdekket
Tilstandsbeskrivelse	Enkelte hakk, fast bom. Overflate rundt motivet ikke avdekket, derfor lavere lesbarhet. Fremstår rotete.
Tilstandsgrad	1
Konsekvensgrad	0
Skadeårsak og konsekvens	-
Andre forhold	-

Anbefalte tiltak

Tiltakstype	Behandling
Tiltaksbeskrivelse	Kitting, avdekking, moderat retusjering
Behov for stillas/plattform for anbefalt tiltak	Nei
Notat praktisk gjennomføring	-
Anbefaling andre tiltak	Det bør festes en avstandsholder/dørstopper på dørens nedre del, slik at dørhåndtaket ikke skader/slår i veggen. Estetisk integrering i veggflaten ved nykalking/rensing av veggene.

Fotodokumentasjon

Figur 7: Detalj av Labyrinten med enkelte skader. Foto: NIKU/Susanne Kaun

6.3 Våpenskjold

Beskrivelse

Beskrivelse dekor	Våpenskjold
<p>Figur 9: Våpenskjold og innvielseskors på skipets nordvegg. Foto: NIKU/Susanne Kaun</p>	
Materialer	Kalkslemming, pigmenter, secco-teknikk
Datering	1330-50
Plassering	Nordvegg i skipet
Størrelse, anslått areal i m ²	1,5
Anslått laveste/ høyeste punkt over gulv	1 m/3 m
Behandlingshistorikk	1986? RA rapport L Hauglid 1938-39 Avdekket og restaurert (G. Gotaas) ? 1923 Avdekket (D. Erdmann)
Siste registrerte behandling	1986? ved Hauglid

Tilstandsregistrering

Tilgjengelig ved befaring	Kun nedre del, opp til ca. 2,5 m over gulv
Bevaringsgrad	Godt bevart; mangelfull avdekket
Tilstandsbeskrivelse	Fast bom. Overflate rundt motivet ikke avdekket, derfor lavere lesbarhet. Fremstår rotete.
Tilstandsgrad	1
Konsekvensgrad	0
Skadeårsak og konsekvens	-
Andre forhold	-

Anbefalinger for tiltak

Tiltakstype	Behandling
Tiltaksbeskrivelse	Finavdekke området rundt motivet i et rektangulært felt.
Behov for stillas/plattform for anbefalt tiltak	Ja
Notat praktisk gjennomføring	–
Anbefaling andre tiltak	Estetisk integrering i veggflaten ved nykalking/rensing av veggene.

6.4 Figurativ fremstilling av Marias himmelkroning

Beskrivelse

Beskrivelse dekor	Marias himmelkroning og apostler, omrammet av bord og inskripsjoner
Figur 8: Senmiddelaldersk, figurativt muralmaleri på korets østvegg. Foto: NIKU/Susanne Kaun	
Materialer	Ikke vurdert
Datering	Senmiddelalder, muligens 1400-tallet, maleri i hvelvet er datert til 1250.
Plassering	Østvegg i koret
Størrelse, anslått areal i m ²	25
Anslått laveste/ høyeste punkt over gulv	5,5 m/ 9,6 m
Behandlingshistorikk	1986 RA rapport L Hauglid 1938-39 Avdekket og restaurert (G. Gotaas) 1923 Avdekket (D. Erdmann)
Siste behandling	1986 ved Hauglid

Tilstandsregistrering

Tilgjengelig ved befaring	Nei
Bevaringsgrad	Tilsynelatende godt bevart. Motivene har god lesbarhet med sammenhengende motiver. Omfang av tilføyninger/rekonstruksjon usikker.
Tilstandsbeskrivelse	Tilstand ikke vurdert
Tilstandsgrad	9
Konsekvensgrad	–
Skadeårsak og konsekvens	–
Andre forhold	–

Anbefalte tiltak

Tiltakstype	Tilstandsvurdering
Tiltaksbeskrivelse	Grundig tilstandsvurdering
Behov for stillas/plattform for anbefalt tiltak	Ja
Notat praktisk gjennomføring	Det anbefales et plassbygget trestillas, som kan monteres mellom altertavle og østvegg. Dette kan være komplisert, og bør monteres i samråd med utførende konservator. Stillaset må være frittstående. Hele veggoverflaten med maleriet bør være tilgjengelig fra stillaset.
Anbefaling andre tiltak	-

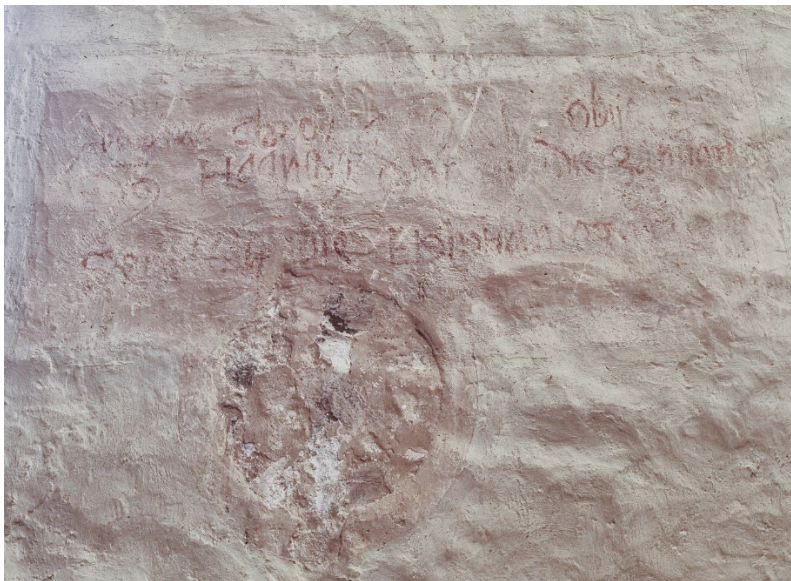
Fotodokumentasjon

Figur 9: Detalj av apostelrekken. Foto: NIKU/Susanne Kaun

6.5 Inskripsjon

Beskrivelse

Beskrivelse dekor	Inskripsjon malt med rødt, tolket som «Anno Domini I.H.X.O (Jesu Christi) 1591 obiit dn (dominus) Haquinus Olai in die januarii sanctus in die Epiphaniarum». ⁵
Figur 10: Inskripsjon på korets sydvegg. Foto: NIKU/Thomas R. Smedstad	
Materialer	Kalkslemming, pigmenter, secco-teknikk
Datering	1591
Plassering	Sørvegg i koret
Størrelse, anslått areal i m ²	1
Anslått laveste/ høyeste punkt over gulv	3 m/ 4 m
Behandlingshistorikk	1923 Avdekket (D. Erdmann)?
Siste behandling	1923 ved Erdmann

Tilstandsregistrering

Tilgjengelig ved befaring	Nei
Bevaringsgrad	Tilsynelatende middels godt bevart.
Tilstandsbeskrivelse	Tilstand ikke vurdert
Tilstandsgrad	9
Konsekvensgrad	-
Skadeårsak og konsekvens	-
Andre forhold	-

Anbefalte tiltak

Tiltakstype	Tilstandsvurdering
Tiltaksbeskrivelse	Tilstandsvurdering
Vurdert nettotid for behandling	-
Behov for stillas/plattform for anbefalt tiltak	Ja
Anbefaling andre tiltak	Estetisk integrering i veggflaten ved nykalking/rensing av veggene.

⁵ Sigrid Christie, Ola Storsletten og Anne Marta Hoff: Slidre kirke. Norges kirker, https://norgeskirker.no/wiki/Slidre_kirke, 7 (sett 11.9.22)

6.6 Rankedekor

Beskrivelse

Beskrivelse dekor	Rankedekor, blå farger
Figur 11: Rankedekor rundt korbuen i skipet. Foto: NIKU/Susanne Kaun	
Materialer	Kalkslemming/puss, pigmenter, secco-teknikk.
Datering	1797-98 (Ola Hermundsson Berge) ⁶
Plassering	Østvegg i skipet, over korbuen
Størrelse, anslått areal i m ²	8
Anslått laveste/ høyeste punkt over gulv	2m/ 4 m
Behandlingshistorikk	1923 Avdekket (D. Erdmann).
Siste behandling	1923 ved Erdmann

Tilstandsvurdering

Tilgjengelig ved befaring	Nei, med unntak av nedre søndre del.
Bevaringsgrad	Dekoren kan i stor grad være nyoppmalt
Tilstandsbeskrivelse	Mange sprekker, utfall, og områder med svært løs puss. Ikke vurdert fra nært hold, men skadene er synlige fra gulvet.
Tilstandsgrad	3
Konsekvensgrad	3
Skadeårsak og konsekvens	Svært sannsynlig tap av originalmateriale
Andre forhold	-

Anbefalte tiltak

Tiltakstype	Forprosjekt
Tiltaksbeskrivelse	Avklaring av skadeomfang, og forsøk på behandling, samt kostnadberegning av behandling (hovedprosjekt)
Vurdert nettotid for behandling	60 timer
Behov for stillas/ plattform for anbefalt tiltak	Ja
Notat praktisk gjennomføring	For å utføre arbeidet må korportalets pryddemonteres i samarbeid med konservator, og lagres forsvarlig.
Anbefaling andre tiltak	-

⁶ Sigrid Christie, Ola Storsletten og Anne Marta Hoff: Slidre kirke. Norges kirker, https://norgeskirker.no/wiki/Slidre_kirke, 8 (sett 11.9.22)

Fotodokumentasjon

Figur 12: Detalj fra rankedekoren av betydelige pusskader. Foto: NIKU/Susanne Kaun

Figur 13: Detalj fra rankedekoren av betydelige pusskader. Foto: NIKU/Susanne Kaun

6.7 Skyggemaleri

Beskrivelse

Beskrivelse dekor	Skyggemaleri bak altertavle. Nyoppmalt.
<p>Figur 14 (t.v.) og Figur 15: Skyggemaleri på korets østvegg, hhv nord og sør for altertavla. Foto: NIKU/Susanne Kaun</p>	
Materialer	Limfarge på kalkslemming
Datering	1900-tallet
Plassering	Østvegg i koret
Størrelse, anslått areal i m ²	8
Anslått laveste/ høyeste punkt over gulv	1 m/ 5,5 m
Behandlingshistorikk	Nyoppmalt. Ukjent om det er basert på funn, og når det ble gjort.
Siste behandling	Ingen informasjon

Tilstandsregistrering

Tilgjengelig ved befaring	Delvis. Opp til ca. 2,5 m fra gulv
Bevaringsgrad	Godt bevart. Ikke original.
Tilstandsbeskrivelse	Enkelte skraper og utfall
Tilstandsgrad	1
Konsekvensgrad	0
Skadeårsak og konsekvens	–
Andre forhold	–

Anbefalte tiltak

Tiltakstype	Undersøkelse
Tiltaksbeskrivelse	Undersøke i hvilken grad den er basert på spor av et historisk skyggemaleri.
Vurdert nettotid for behandling	–
Behov for stillas for anbefalt tiltak	Ja
Anbefaling andre tiltak	–

6.8 Andre forhold

De innvendige veggoverflatene er svært skitne og bør renses eller kalkes.

Norsk institutt for kulturminneforskning er et uavhengig forsknings- og kompetansemiljø med kunnskap om norske og internasjonale kulturminner.

Instituttet driver forskning og oppdragsvirksomhet for offentlig forvaltning og private aktører på felter som by- og landskapsplanlegging, arkeologi, konservering og bygningsvern.

Våre ansatte er konservatorer, arkeologer, arkitekter, ingeniører, geografer, etnologer, samfunnsvitere, kunsthistorikere, forskere og rådgivere med spesiell kompetanse på kulturarv og kulturminner.

www.niku.no

NIKU Rapport 176

NIKU hovedkontor
Storgata 2
Postboks 736, Sentrum
0105 OSLO
Telefon: 23 35 50 00

NIKU Tønsberg
Farmannsveien 30
3111 TØNSBERG
Telefon: 23 35 50 00

NIKU Bergen
Dreggsallmenningen 3
Postboks 4112, Sandviken
5835 BERGEN
Telefon: 23 35 50 00

NIKU Trondheim
Kjøpmannsgata 1b
7013 TRONDHEIM
Telefon: 23 35 50 00

NIKU Tromsø
Framsenteret
Hjalmar Johansens gt. 14
9296 TROMSØ
Telefon: 77 75 04 00

